

การศึกษาการจัดการนิเทศภายในของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นางสาวชिरา วงษ์เที่ยง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-441-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

117032560

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วชิรา วงษ์เที่ยง : การศึกษาการจัดการนิเทศภายในของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (A STUDY OF INTERNAL
SUPERVISORY MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER THE EXPANSION OF BASIC EDUCATION
OPPORTUNITY PROJECT UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY
EDUCATION COMMISSION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ : 183 หน้า ISBN 974-636-441-3

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการนิเทศภายในของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศการศึกษาที่เลือกอย่างเจาะจงเฉพาะ จำนวน 40 คน
เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 3 รอบ รอบแรกโดยการสัมภาษณ์ รอบที่ 2 และ 3 ใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดย
การคำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดองค์การนิเทศภายในโรงเรียน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า
โรงเรียนควรจัดโครงสร้างการจัดการนิเทศในรูปแบบคณะกรรมการ และจัดโครงสร้างแบบงานหลักและงานที่ปรึกษา บุคคลที่รับ
ผิดชอบ ควรประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูวิชาการระดับก่อนประถมศึกษา ครูวิชาการระดับประถมศึกษา
ครูวิชาการระดับมัธยมศึกษา และครูที่ได้รับการแต่งตั้งในโรงเรียนขนาดกลาง ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ควรเพิ่ม หัวหน้ากลุ่ม
ประสบการณ์หรือหัวหน้าสายชั้นและหัวหน้าหมวดวิชา เข้าไปด้วย โรงเรียนควรกำหนดแต่งตั้งบุคคลผู้รับผิดชอบเป็น
ลายลักษณ์อักษร และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โรงเรียนควรมีการประสานงานภายใน
องค์การนิเทศภายในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง

ด้านกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ควรมีลักษณะต่อเนื่อง ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1. การศึกษา
สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน 2. การวางแผนการนิเทศ 3. การดำเนินการนิเทศ 4. การประเมินผล
การนิเทศ

ด้านงานนิเทศภายในโรงเรียน ควรมีลักษณะเป็นการให้บริการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านวิชาการแก่ครู
ขอเขตของงานแตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย งาน 3 ด้าน คือ 1. งานพัฒนาวิชาการ 2. งานพัฒนาบุคลากร
3. งานสนับสนุนวิชาการ

ด้านกิจกรรมและเทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน ที่โรงเรียนควรนำไปใช้ ได้แก่ การประเมินตนเอง
การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมหรือสนทนาทางวิชาการ การปรึกษาหารือแบบตัวต่อตัว การปรึกษาหารือโดยกลุ่ม
การสังเกตการสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อน การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ การเยี่ยมชั้นเรียน การศึกษาเอกสารทางวิชาการ
การสังเกตการสอนโดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบคลินิก การอบรมและสัมมนา การศึกษาดูงานและทัศนศึกษา
การบรรยายโดยเชิญวิทยากรภายนอก การให้ความรู้โดยใช้วีดิทัศน์หรือแถบบันทึกเสียง การเขียนบทความทางวิชาการ

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ..... นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
2539
ปีการศึกษา .....

ลายมือชื่อนิติต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C842496 : MAJOR SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD:

INTERNAL SUPERVISORY MANAGEMENT / THE EXPANSION OF BASIC EDUCATIONAL OPPORTUNITY PROJECT.

WACHIRA WONGTHIANG : A STUDY OF INTERNAL SUPERVISORY MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER THE EXPANSION OF BASIC EDUCATION OPPORTUNITY PROJECT UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. VALAIRAT BOONSWASDI, 183 pp. ISBN 974-636-441-3

The purpose of this research was to study the internal supervisory management in schools under The Expansion of Basic Education Opportunity Project under the Jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission by using Delphi technique. The sample consisted of 40 experts in the field of educational supervision selected by using purposive random sampling. This research employed the Delphi technique which was implemented 3 times : one for the interview, the others for the questionair. Whereas data was analysed by median and interquartile range.

Research findings were as follows :

School supervisory organizing, experts consensus that school should construct in pattern of line and staff organizational structure and committee organizational structure. In charged persons should include administrator, academic assitant administrator, academic nursery school teacher, academic elementary school teacher, academic secondary school teacher and assigned teacher in middle size school. Whereas in the large size school, should add chairman of the experience group or heads teacher of each levels and department head teacher. School should appoint in charged persons by directing. Besides, they should define the role and performance of supervisors, teachers clearly. It was important to coordinate in school supervision continually

School supervisory process, school should operate the 4 steps of the process continuously; studying school states, problems and needs, supervisory planning, supervisory operating and supervisory evaluating

Tasks of school supervision, should be the academic services for teachers with different extent of supervision in each schools. Schools should operate 3 supervisory tasks; academic developmental task, staff developmental task, and academic supporting task.

Activities and techniques of school supervision, it should be implemented in schools which is consisted of self-evaluation, workshop, academic meeting, direct consulting, group consulting, instructional observation by peer supervision, action research, visiting classroom, studying academic documents, instructional observation by using clinical supervision technique, conference and seminar, field trip, lecture by resource person out of school, in-service program by using video and tape cassette, and writing academic articles.

ภาควิชา.....บริหารการศึกษ.....

ลายมือชื่อนิติศ.....

สาขาวิชา.....นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา.....2539.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้ความเมตตา เอาใจใส่ดูแล ให้คำแนะนำ และกำลังใจเป็นอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ และ อาจารย์ ดร. เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ ด้วยความเต็มใจเสมอมา ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ ที่ได้ให้ข้อมูลและคำแนะนำ ตลอดจนความอนุเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เอื้อประโยชน์ต่อการทำวิจัยในครั้งนี้ทั้งสิ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญด้านนิเทศการศึกษาทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการแสดงความคิดเห็น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจสำเร็จลงอย่างสมบูรณ์ได้เลย หากไม่ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกท่าน

ขอขอบคุณ คุณสุนิสา กาญจนนิยม คุณเจริญ พิมพ์พันธ์ คุณสุคนธ์ วงศ์ชาธรรม คุณสุรัตน์ แสงอรุณ และคุณอasmจิตร ศรีจันทิก เพื่อน ๆ รุ่นพี่ ทุกคน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการศึกษาค้นคว้า การเก็บรวบรวมข้อมูล และกำลังใจในการแก้ไข ปัญหา อุปสรรคในการวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนในการทำวิจัยในครั้งนี้

และท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอมอบสิ่งดีงามของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แต่คุณพ่ออุทัย คุณแม่ บังอร วงษ์เที่ยง และครูบาอาจารย์ที่ได้อบรม สั่งสอน และหล่อหลอมให้ผู้วิจัยได้เติบโตเจริญงอกงามมาจนบัดนี้ ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัยจงดลบันดาลให้ทุกท่านที่กล่าวมา จงประสบแต่ความสุขความเจริญตลอดไป

วชิรา วงษ์เที่ยง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน.....	10
ความจำเป็นในการนิเทศภายในโรงเรียน.....	11
จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน.....	12
การจัดองค์กรนิเทศภายในโรงเรียน.....	13
กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน.....	20
งานนิเทศภายในโรงเรียน.....	23
กิจกรรมและเทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน.....	27
โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	32
การดำเนินการนิเทศภายในของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย.....	36
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
3.	วิธีการดำเนินการวิจัย.....	46
	การกำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้เชี่ยวชาญ.....	47
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
	การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	49
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	51
4.	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
5.	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
	สรุปผลการวิจัย	82
	อภิปรายผลการวิจัย.....	86
	ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	95
	รายการอ้างอิง.....	97
ภาคผนวก		
ก.	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย.....	102
ข.	หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	106
ค.	เครื่องมือในการวิจัยในแต่ละรอบ	110
ง.	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละรอบ.....	140
	ประวัติผู้เขียน.....	183

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงการลดลงของความคลาดเคลื่อนของจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ.....	40
2	แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของการจัดองค์กรณีศึกษาภายใน โรงเรียนในด้านการจัดโครงสร้างการจัดการนิเทศภายในโรงเรียน.....	54
3	แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของการจัดองค์กรณีศึกษาภายใน โรงเรียนในด้านการกำหนดและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ.....	57
4	แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของการจัดองค์กรณีศึกษาภายใน โรงเรียนในด้านการประสานงานภายในองค์กรณีศึกษาภายในโรงเรียน	60
5	แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนในด้านลักษณะของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน	61
6	แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนในด้านขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน	63
7	แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนในด้านขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ.....	67
8	แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนในด้านขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ขั้นที่ 3 การดำเนินการนิเทศ.....	70
9	แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนในด้านขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ	72
10	แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของลักษณะงานนิเทศ ภายในโรงเรียน	74
11	แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของขอบเขตของงานนิเทศ ภายในโรงเรียนด้านงานพัฒนาวิชาการ.....	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของขอบเขตของงานนิเทศ ภายในโรงเรียน ด้านงานพัฒนาบุคลากร.....	77
13	แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของขอบเขตของงานนิเทศ ภายในโรงเรียน ด้านงานสนับสนุนวิชาการ.....	79
14	แสดงค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ของกิจกรรมและ เทคนิคการนิเทศภายในโรงเรียน	80

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงโครงสร้างแบบงานหลัก.....	15
2	แสดงโครงสร้างแบบงานหลักและงานที่ปรึกษา.....	16
3	แสดงโครงสร้างแบบงานเฉพาะอย่าง.....	17
4	แสดงโครงสร้างแบบคณะกรรมการ.....	17